

Durmuş Hocaođlu

Gençlik Üzerine

Zaman., 24 Şubat 1988, Çarşamba., s.02

Durmuş Hocaođlu, *Zaman* Yazıları Sıra No: 02

Atıf:

- Hocaođlu, Durmuş., “Gençlik Üzerine”., *Zaman.*, 24.02.1998, Çarşamba., s.02

“Adetâ “birileri” gençliğin okumasını ve düşünmesini istemiyorlar. Okuyan ve düşünen bir gençlik “tehlikeli” addediliyor gibi. “Onlar” — her kimseler — gençliği üçlü bir çapraz ateş altında tutmaya çalışıyorlar: Çılgın bir müzik, seks ve mîde! Buna bir de toplumu oyalamak için şişirilen “kitlevi spor”u ekleyebiliriz.

1970’in tatlı bir bahar günü... İ.T.Ü Elektrik Fakültesi’nin Gümüşsuyu’ndaki talebe kantinindeyiz. Dışarıdaki berrak havaya inat, koyu bir sigara dumanı havayı teneffüs edilemez hale getirmiş. Fakülte yaklaşık iki aydan beri kapalı; sebep mâlûm: Boykot var. Binada yalnız burası, açık (Benim şahsen en büyük istifadem de bu arada bir hayli okuma fırsatı elde etmiş olmam, bir de bitmez-tükenmez tartışmalar.) Bir masa başında karşılıklı iki kişiyiz, hararetili bir münakaşaya girişmişiz. Konuşma, materyalist felsefenin temel iddialarından biri; evren sonlu mudur sonsuz mu? Binlerce yıldan beri binlerce kişinin tartışa-tartışa bitiremediği bu mevzû bir de biz ele almışız. Dinleyiciler etrafımızı sarmış, zaman-zaman saplamalar oluyor. Muâırızım aynı zamanda arkadaşım, pek can-ciğer değiliz ama, iyi-kötü bir merhabamız var, esasen tartışabilmemiz biraz da bundan kaynaklanıyor. Yoksa istese hiç konuşturamayabilirdi de, zira mektep onların ‘elinde’. Konu ber-mûtâd ortada kalıyor. Ne galibi belli ne de mağlûbu.

Şimdi aradan onsekiz yıl geçmiş, o zaman bir talebe olarak içinde bulunduğumuz gençlik çevrelerinin artık dışındayım. Ama işimiz gereği biz yaşlınsak da (şu anda 39 yaşında olduğuma göre yaşlandım diyemem ama genç de değilim) gençlerle dirsek temasımız devam ediyor: Bizim “müşterilerimiz” dâima gençlerdir. Bu defa onları “dışarıdan” bir hoca olarak tarassut altında tutmaya çalışıyorum.

Gözüme bir şey çarpıyor gibi, yoksa ben mi yanılıyorum: Bugünkü genç üniversiteli nesilleri pek gözüm tutmuyor. Kimse alınıp-gücenmesin — hoş eskiler de pek bir matah sayılmazdı ya — bu çocuklar pek tatsız-tuzsuz şeyler canım; bana öyle geliyor ki abilerine nazaran daha koflar. Şöyle bir kuvvetlice silkeleyecek olsan ekseri kaahiresi dökülmeye müheyyâ. Allah Allah! Ben yoksa hakîkaten yaşlanıyor muyum nedir — yaşlanmanın alâmetlerinden biri de gençleri beğenmemektir ya — eskinin o ateşli, heyecanlı, idealleri uğruna kendini yakmaya hazır, gözlerinden kıvılcımlar çıkan gençliği nerede? Nerede o solcusuyla sağcısıyla millî meseleleri

günlük hayat kavgasının üstüne çıkarmış / veya buna çalışan ideal sahibi gençleri? Şaka bir yana, o zaman biz bugünkü gibilere “ot” derdik. İyi mi ederdik kötü mü bilmem; ama öyle derdik.

Şimdi dikkat ediyorum: Üniversite gençliğinde verim eskisinden de düşük, her bakımdan. Gerçi derslerde başarı nisbeti eskiye nazaran daha yüksek, ama bunun “uydurma” olduğunu işin içinde olanlar bilir: Şişirme bir başarıdır bu. Kültürel açıdan ise maalesef pek bir şey vaad ettiği söylenemez. Kimse bir şey okumuyor. Sayı olarak daha da kalabalıklaşmalarına rağmen bu sayının içinde gerçekten okuyan ve düşünenlerin sayısı “moleküler” seviyede. Öylesine okumuyorlar ki kendi anadillerine bile doğru-dürüst hâkim değiller. Bir gazetede okumuştum: Üniversite gençliği 300—500 kelime ile ifâde-i meram eyliyormuş. Yâhu! Keferenin tavukların bile kelime hazînesi bundan daha geniştir!

İçlerinde karşılıklı oturup fikir teâtî eyleyen hemen-hemen hiç yok — üstelik ortam müsâit mi müsâit; taş, sopa, mitralyöz dönemi kapandı. Nasıl olsun ki: Fikir teâtîsi için “alt yapıları” yetersiz. Sebep basit: Okumuyorlar.

Evet, okumuyorlar. Neden mi? Muhakkak ki her sosyal fenomen gibi bir çok sebebi var. Kitap, dergi çok pahalı, şartlar nâ-müsait falan. Bunlar şüphesiz önemli; ama esas motor sebep bunlar değil. Zîra, kitaba para yatırmaktan çekinenlerin içinde 1200 liralık ecnebi sigaralarnı fosur-fosur tüttürenlerin veya bilmem kaç-bin liralık “o biçim” dergilere ‘yatınm’ yapanların sayısı hiç de az değil. Bana öyle geliyor ki esas sebep şu: Okumak istemiyorlar. ‘Okumak’ ve ‘düşünmek’ gibi zahmetlice ve ‘karın doyurmayan’ işlere girişmektense bir an önce okullarını bitirip hayatlarını kazanmak peşindeler. Nasıl olsa koca-koca amcaları onların yerine düşünmekteler. “Vatan kurtarmak” dersiniz, milletin bağrından çıkmış profesyonel kurtarıcılardan kimseye sıra gelmez —elhak bu işi en iyi de onlar “becerir. Hâl böyle olunca okumak bütün câzibesini kaybediyor ve sâdece basit bir pratiğe dönüşüyor: Okudukları şeyler zoraki ve adetâ ‘suyu geçercesine’ ve istikrah ile kıraat edilen — ezberlenen de diyebilirsiniz — ve çoğu ders notu ve fotokopiden oluşmuş evrak; ders kitapları satışı bile en alt seviyede. Bu çevrelerde okunan gazete ve dergilerin kaahir ekseriyeti lümpen: Ya magazin ya da baldır-bacak basını.

Peki, diyorum, acaba “sebeplerin sebebi” ne ola ki? Kötü niyetimden midir nedir, şöyle bir şey hanidir aklıma takılıp-durur oldu, siz ne dersiniz dostlar? Adetâ “birileri” gençliğin okumasını ve düşünmesini istemiyorlar. Okuyan ve düşünen bir gençlik “tehlikeli” addediliyor gibi. “Onlar” — her kimseler — gençliği üçlü bir çapraz ateş altında tutmaya çalışıyorlar: Çılgın bir müzik, seks ve mîde! Buna bir de toplumu oyalamak için şişirilen “kitlevi spor”u ekleyebiliriz. Genç dediğin de böyle olur canım: eğlenen, aşk (!) yapan ve tıkınma peşinde koşan — ya da: midesiyle apış arasında sıkışıp kalmış — ve de, takımını şampiyon görmeyi en büyük toplumsal mesele sanan zavallı bir “sürü”.

Eski’nin o kendini beğenmiş, biraz ukalâca ve farfaraca genci nasıl bir aşırılık örneği ise, bugünün eyyamcı, neme lâzımcı ve “kuzu” genci de bir aşırılık örneğidir ve her ikisi de yanlışıktır. Eskiler teröre itilerek kanunlar karşısında suçlu duruma düşürüldü ve ezildi; öyle olmasaydı bugüri suskun ve reaksiyonsuz olmayacaktık. Burnumuzun dibinde üç paralık Bulgar âdîsi alâmein-nâs iki milyon Müslüman-Türk’ü zorla hristiyan-Bulgar yaparken susan bir gençlik bir “patalojik” vak’adır. Tabîî bu arada şunu belirtmeden geçemeyeceğim: Bu söylediklerim çoğunluk içindir; “husûsî” bir yer işgal edenleri tenzih ederim; bilirim ki onların suskunluğu küskünlüktendir.

